

Список використаних джерел:

1. Білецька Л. Доказування у господарському процесі України: на шляху до формування судових стандартів / Л. Білецька // Слово Національної школи суддів України. – 2013. – № 2. – С. 58–64.
2. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1992 р. № 1798-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
3. Господарський процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. О. І. Харитонова. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К.: Істина, 2010. – 344 с.
4. Козирева В.П., Слесар І.В. Засоби доказування в господарському судочинстві / В.П. Козирева, І.В. Слесар // Юридична наука і практика: виклики часу: V міжнародна науково-практична конференція. – 2015. – Т. 3. – С. 120–123.
5. Прокопенко В.В. Господарський процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар [Електронний ресурс] / В.В. Прокопенко. – Режим доступу: <http://jurists.org.ua>.

Михальський Д.Ю.

*студент юридичного факультету,
Фінансово-правовий коледж*

СВІТОВИЙ ДОСВІД ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ КОМЕРСАНТІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ (ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ

Закордонне господарське право сформульовано переважно із загальних положень приватного права. Однак, динамізм права зумовив поступову трансформацію різних публічно-правових норм. Основним суб'єктом господарських відносин за законодавством зарубіжних країн є підприємець, тому в науковій літературі господарське право часто оцінюється як спеціальне право підприємців. Концептуальне змістовне ядро цього напрямку становлять у єдності господарсько-конституційне право, яке включає передусім і конституційні принципи, що мають особливе значення; основні права і свободи, гарантії; підстави обмеження власності та відчуження майна; компенсації і повернення тощо [1; 5].

Правовий статус комерсантів як суб'єктів господарської (підприємницької) діяльності за законодавством зарубіжних країн має свої особливості, про що неодноразово зазначали у своїх дослідженнях такі науковці, як С.Н. Бабурін, В.К. Мамутов, В.П. Недашківський, В.К. Сидорчук, В.О. Серьогіна, О.О. Чувпило, Р.А. Чурбанов та ін.

Закордонне господарське право містить розвинену систему прав і обов'язків громадян, що дозволяють впевнено вести господарську діяльність в різних формах і брати участь в ній своїм капіталом. Перш за все допускається індивідуальне підприємництво. Індивідуальними підприємцями в зарубіжних правових системах визнаються фізичні особи, які здійснюють господарську діяльність в різних сферах виробництва (промисловість, транспорт, торгівля, банки і т.д., за винятком таких: наука, мистецтво, спорт, сільське і лісове господарство) від свого імені. Індивідуальні підприємці іменуються: в ФРН – Einzelunternehmung, у Франції – Entreprise individuelle, в Великобританії, а також Канаді – Sole proprietorship, в США – Individual proprietorship, в Італії – Ditta individuale і т.д. Підприємець зобов'язаний здійснити реєстрацію у торговельному реєстрі, отримати дозвіл (патент) на здійснення господарської діяльності зі сплатою встановленого мита, вести торговельні книги, що відображають стан майна і результати комерційної діяльності [3].

Так, наприклад, у Німеччині, Чехії та інших країнах за допомогою спеціального доручення (прокури) підприємець наділяє прокуриса (інша фізична особа) повноваженнями вчинити дії, які мають правові наслідки. Право на здійснення операцій з нерухомим майном особливо обговорюється в довіреності. Надана прокура вступає в силу з моменту запису до торговельного реєстру. Якщо прокура була надана кільком особам, то запис має містити визначення, чи може кожен з прокурисів діяти самостійно, або скільки з них повинні діяти спільно. Необхідно зазначити, що кількість індивідуальних підприємців в зарубіжних країнах обчислюється мільйонами. Однак їх роль в економічному житті невелика, адже домінуючу роль в економіці зарубіжних країн відіграють об'єднання підприємців, що діють в різних правових формах.

Необхідною умовою створення товариства, наприклад, згідно зі ст. 705 ГК Німеччини є висновок установчого договору, що відображає загальну для учасників мету. Основні положення щодо прав товариства у Німеччини (Gessellschaftsrecht) закріплені в Цивільному кодексі (Burgerliches Gesetzbuch), Торговому кодексі (Handelsgesetzbuch), в Законі про товариства з обмеженою відповідальністю (GmbH – Gesetz) і Законі про акціонерні товариства (Aktiengesetz). У праві Німеччини (що характерно для абсолютної більшості економічно розвинених держав) всі господарські товариства діляться на дві групи: товариства, засновані на об'єднанні осіб (Personengesellschaften), і товариства, засновані на об'єднанні капіталу (Kapitalgesellschaften) [3].

Як впливає з назви, в товаристві, заснованому на об'єднанні осіб (за ЦК зарубіжних країн – товариство), головну роль відіграють його учасники, які ведуть справи і представляють товариство у взаємовідносинах з третіми особами. Вступ до товариства нових осіб

можливий лише за згодою його учасників, а смерть або ліквідація учасника є підставою припинення товариства, якщо в договорі не передбачено перехід прав до спадкоємця. Характерною і об'єднуючою ознакою різних типів товариств за кордоном виступає їх залежність від учасників. Тісний взаємозв'язок учасників виражається далі в довірі учасників один до одного і до товариства щодо прийняття рішення, розподілу прибутку, укладення угод. У договорах про товариства може передбачатися, що вони будуть продовжувати функціонування через вступ до спадкування конкретних осіб. Таким чином, однією із вагомих переваг персональних товариств є принцип свободи договору.

Товариства, засновані на об'єднанні капіталу є юридичними особами і можуть мати права і виконувати обов'язки з моменту занесення їх в торговий реєстр. При створенні товариства на перший план виходить формування певного мінімального капіталу (статутного капіталу), що і є передумовою отримання правоздатності, а також обмеження майнової відповідальності. Діяльність товариства і взаємодія з третіми особами здійснюється через передбачені в законах органи. Виняток відповідальності учасників своїм особистим майном за зобов'язаннями товариства знижує ступінь ризику і сприяє підприємницькій активності. Так, єдиною передумовою для існування цивільно-правових товариств (нім. BGB-Gesellschaft) виступає укладення договору для досягнення спільної мети, в реалізації якої повинен брати участь кожен учасник в узгоджених формах. Відповідальність цих товариств обмежена майном самого товариства, що знижує їх поширеність, оскільки обмеження відповідальності має знаходити визнання у контрагентів.

Повне товариство (амер. General partnership, англ. Unlimited partnership, фр. Societe en nom collectif, італ. Societa in nome collettivo) є поширеною формою ведення господарської діяльності практично у всіх країнах (в США їх, наприклад, понад 1,5 млн.). Метою повного товариства є здійснення комерційної діяльності під єдиним фірмовим найменуванням. Основною його рисою виступає необмежена та солідарна відповідальність всіх його учасників по зобов'язанням товариства, що підвищує кредитоспроможність. Однак цей фактор важливий для невеликих підприємств, так як в рамках великих фірм відповідальність фізичних осіб не має вирішального значення.

Для випадку командитного товариства, коли не всі учасники комерційного проекту готові нести ризик необмеженої майнової відповідальності, пропонується правова форма командитного товариства (в Великобританії і США – Limited partnership, в Італії – Societa in accomandita semplice, у Франції – Societe en commandite simple, в ФРН – Kommanditgesellschaft і т.д.). Воно відрізняється від повного товариства тим, що має два види учасників: комплементаріїв і командитистів. Комплементарій відповідає необмежено всім своїм майном, а

відповідальність командитиста обмежується внеском в майно товариства, розмір якого вказується в торговому реєстрі.

Негласні товариства (в ФРН – *Stille Gesellschaft*) складають абсолютно особливий тип персональних товариств. Вони характеризуються тим, що негласний учасник бере участь у господарській діяльності, яку веде інший суб'єкт своїм майновим внеском, від чого отримує прибуток. У зовнішніх відносинах приймає участь також інший суб'єкт, як то індивідуальний підприємець. Таке товариство близько до договору позики, але відрізняється тим, що учасники мають спільну мету, хоча на ділі господарюванням займається лише один з них.

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) є широко поширеною правовою формою об'єднання вкладників капіталу. У ФРН воно називається *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*, у Франції – *Societe a responsabilite Limitee*, в Італії – *Societa a responsabilita limitata*, в Латвії – *Sabiedriba ar ierobezotu atbildibu*, в Великобританії – це приватна компанія, для якою характерною є обмежена відповідальність – *Private limited compani*, в США – закрита корпорація – *Close corporation*. У всіх правових системах ТОВ являється юридичною особою, яка несе передусім майнову відповідальність по своїх зобов'язаннях [3].

Акціонерне товариство (АТ) налічує більш довгу історію з сучасних правових форм господарювання. У ФРН воно називається *Aktiengesellschaft*, у Франції – *Societa anonyme*, Італії – *Societa per azioni*, в Латвії – *Аксiju sabiedriba*, в Великобританії – це є публічна компанія з обмеженою відповідальністю – *Public limited company*, в США – *Corporation*. Прийнято вважати, що правову форму АТ слід обирати для підприємств, де необхідний значний капітал і в подальшому передбачається розширення виробництва і додаткове залучення інвестицій через пропозицію акцій на біржі. Мінімальний статутний капітал становить, як правило, 50 тис. євро (в Латвії – 25 тис. латів, в Великобританії – 50 тис. фунтів стерлінгів), а число засновників не може бути менше п'яти [2].

Резюмуючи зазначимо, що у процесі подальшого розвитку національного законодавства слід враховувати прогресивний зарубіжний досвід країн з розвиненим господарським правом, враховуючи вітчизняні принципи і традиції. Чинне господарське законодавство надає широкий простір для приватної ініціативи. Тому варто акцентувати увагу на можливих способах самостійної правомірної поведінки підприємців. Уявлення про свободу і персональну відповідальність у підприємницькій діяльності повинні бути сформовані із врахуванням передового досвіду зарубіжних країн, таких як Великобританія, Франція, Німеччина, США, Канада та ін.

Список використаних джерел:

1. Гражданское и торговое право зарубежных стран: учеб. пособие / [Р.А. Курбанов и др.]: под ред. С.Н. Бабурина, Р.А. Курбанова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2013. – 383 с.
2. Державне право зарубіжних країн: особлива частина : навч. посіб. / [Л.Д. Варунц та ін.]; за заг. ред. В.О. Серьогіна; М-во внутр. справ України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. –Х. : ХНУВС, 2011. – 291 с.
3. Мамутов В.К. Господарче право зарубіжних країн: [Підручник для студентів юрид. спец. вузів] / В.К. Мамутов О.О. Чувпило; [Ред. В.П.Недашківський]. – К. : Ділова Україна, 1996. – 351 с.
4. Пиляева В.В. Гражданское и торговое право зарубежных стран / В.В. Пиляева. – Москва: Велби, 2008. – 143 с.
5. Сидорчук В.К. Правовой статус субъектов хозяйствования в зарубежных странах / В.К. Сидорчук // Вестник Высшего Хозяйственного Суда. – 2006. – № 15. – С. 56–65.

Потудінська О.В.

старший викладач,

Одеський інститут

Міжрегіональної академії управління персоналом

ДЕЯКІ ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС (В ЧАСТИНИ ІНСТИТУТУ КОМЕРЦІЙНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА)

Україна є частиною світового співтовариства. Умовою успішної інтеграції України в ЄС є досягнення певного рівня узгодженості українського законодавства з європейським.

Правовою основою відносин між Україною та Європейським союзом стала Угода про партнерство та співробітництво від 14.06.1994 р, в даний час відносини розвиваються в рамках Угоди про асоціацію між ЄС і Україною від 27.06.2014 р [1].

Перший час в співтоваристві українських вчених та практиків йшли дискусії щодо того, який термін повинен застосовуватися «адаптація», «апроксимація» або «гармонізація» а також, яку слід застосувати концепцію «мінімальної», «помірної» або «максимальної адаптації» [2]. В даний час обрана «концепція максимальної адаптації», яка н безпосередньо пов'язана з перспективою членства в ЄС. Метою адаптації законодавства України є досягнення правовою системою України *acquis communautaire* з урахуванням критеріїв, які висуває Європейський Союз до держав, які мають намір вступити до нього. Для проведення швидких і ефективних змін в Україні пропонується створити механізм управління